

VI STÅR KLAR

– FRIVILLIGHETENS BIDRAG TIL TOTALBEREDSKAPEN

BEREDSKAPSRAPPORT 2024

Norges Røde Kors

Postboks 1, Grønland
0133 Oslo, Norge

E-post: post@redcross.no

Webadresse: www.rodekors.no

Forfattere: Kaia Vedlog Kveen og Stefan Steinarson Meidell.

ISBN: ISBN 978-82-7250-268-2 (Trykt, heftet)
ISBN 978-82-7250-269-9 (PDF)

Publisert: 2025

Design: WJ Profil

Forsidefoto: Luster Røde Kors hjelpekorps på sin årlige kjentmannstur i Jotunheimen.
Foto: Lene Sørøy Neverdal/Røde Kors

© Copyright 2024 Norges Røde Kors med lisensgivere. Alle rettigheter forbeholdes.

Norges Røde Kors er et aktivt medlem av RC3 som er et nettverk av analyse- og forskningsenheter og -sentre i Røde Kors og Røde Halvmånebevegelsen. Enhetene og sentrenes mandat er å gjennomføre og fremme forsknings- og analysearbeid innenfor det humanitære feltet som oppfyller bevegelsens oppdrag og prinsipper.

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
1.0 Beredskapsåret 2024	6
1.1 Søk- og redningsaksjoner	6
1.2 Beredskapsambulansens oppdrag	11
1.3 Blodberedskap og førstehjelp	11
1.4 Migrasjonsrespons	12
2.0 Respons ved ekstremvær og ulykker	13
2.1 Ekstremværet Jakob og isolasjonen av Odda	13
2.2 Bussulykken i Hadsel	14
3.0 Forberedt på det uforutsigbare	15
3.1 Kunnskap om førstehjelp er verdifullt ved angrep	15
3.2 Beredskapsavtaler sikrer god samhandling med Røde Kors	15
3.3 Egenberedskap – både praktisk og mentalt	16
3.4 Frivillige betaler for eget utstyr	17
4.0 Anbefalinger for framtidens beredskap	18
4.1 Kommunene	18
4.2 Nasjonale myndigheter	18
Litteraturliste:	19
Kilder	19

Forord

Anne Bergh, generalsekretær i Røde Kors

Flere hendelser i 2024 viste oss hvor viktig den frivillige innsatsen er. Enten det gjelder hendelser på land eller til sjøs, ekstremvær eller situasjoner som krever psykososial førstehjelp, har Røde Kors dedikerte frivillige som er klare til å stille opp. De bemanner beredskapsambulanser og redningsbåter, søker etter savnede til fots, og stiller ved evakuerte- og pårørendesenter. De frivillige er selve ryggraden i Røde Kors' beredskap.

Røde Kors' hjelpekorps har bistått med søk- og redningsoppdrag der det er behov; fra fjell og skoger til innsjøer og fjorder, og omsorgstjenestene i Røde Kors har stilt opp der mennesker trenger hjelp og støtte i akutte eller krevende situasjoner. Hendelser kan ramme når og hvor som helst. Da trengs det mennesker som kan respondere på kort varsel.

Ekstremvær, ras, isolerte bygder og plutselige ulykker rammer ikke bare enkeltpersoner, men hele lokalsamfunn. Når krisene oppstår, er de

frivillige ofte blant de første på ulykkesstedet – med lokalkunnskap, innsatsvilje og evne til å håndtere krevende forhold. Røde Kors får stadig bekreftet at fellesskapet har behov for en sterk frivillig sektor som kan utfylle og understøtte det offentlige hjelpeapparatet.

Beredskap handler i bunn og grunn om at mennesker er forberedt. Derfor investerer Røde Kors' frivillige mange timer i opplæring og trening. Vi samarbeider nært med ambulansetjenesten, politiet og kommunene, og øver slik at vi er best mulig koordinert når uventede hendelser inntreffer. At flertallet av kommunene nå har signerte beredskapsavtaler med Røde Kors, vitner om tillit og et felles mål om å sikre en god og trygg hverdag for alle.

Beredskapsrapporten for 2024 oppsummerer innsatsen som er blitt gjort og den gir en påminnelse om at vi lever i en tid i endring. Klimaendringer, en usikker sikkerhetspolitisk situasjon og mer aktivitet langs kysten gir oss klare signaler: Vi må forberede oss for et samfunn i endring.

Tusen takk til hver eneste frivillig som stiller opp for andre mennesker. Deres innsats redder liv og gir mennesker håp. Det er kjernen i Røde Kors' mandat, og det skal vi fortsette å gjøre i 2025.

Anne Bergh
generalsekretær i Røde Kors

Sammendrag

I 2024 har Røde Kors sine frivillige spilt en stor rolle i Norges beredskap. Den nye normalen med ekstremvær har preget 2024, med hendelser som ekstremværet Jakob, som isoleringen av Odda, og bussulykken i Hadsel, hvor frivillige fra Røde Kors var blant de første på stedet. 5927 frivillige i hjelpekorpsset fra hele landet har deltatt i **1581 søk- og redningsaksjoner i 2024**. De siste fem årene har hjelpekorpsset gjennomsnittlig rykket ut på 32 oppdrag per uke. I påsken og sommermånedene er det flest oppdrag. Når andre tar fri, står frivilligheten klar til å hjelpe. Totalt har organisasjonen **37 000** frivillige som står på for lokalsamfunnet sitt, og bidrar enten direkte eller indirekte til styrket beredskap i landet.

Røde Kors har rekruttert 24 480 nye blodgivere i 2024 og gjennomført omfattende førstehjelpsopplæring med 63 876 deltakere på digitale og fysiske førstehjelpskurs. Røde Kors har også hatt stor aktivitet på migrasjonsfeltet, spesielt med ankomsten av 92 000 ukrainere

siden 2022, og har doblet antall norsktreningstilbud i året som har gått.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden har tilspisset seg. Det påvirker også Norge. Røde Kors er etter kongelig resolusjon støtteaktør for norske myndigheter i krig- og fredstid. Vi og våre frivillige utgjør en sentral del av totalberedskapen. I 2024 har vi styrket vår evne til å bistå sivilsamfunnet under hendelser og krisesituasjoner. Organisasjonen har inngått beredskapsavtaler med 71 prosent av kommunene, og har som mål å øke dette tallet ytterligere. Røde Kors har vært en viktig aktør i den nasjonale informasjonskampanjen for egenberedskap i samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Der ble viktigheten av både mentale og fysiske forberedelser framhevet som særlig viktig.

Henteoppdrag utenfor vei. Mannskap fra Os Røde Kors hjelpekorps henter pasient i påsken 2024. De måtte bruke hjulbåre, da stien var i ulent terreng. Foto: Os Røde Kors hjelpekorps

1.0 Beredskapsåret 2024

Gjennom 2024 har Røde Kors respondert på søk- og redningsoppdrag, lært opp befolkningen i førstehjelp, bidratt til å sikre god kapasitet på blodbankene i landet, informert om egenberedskap og sikret at nyankomne flyktninger blir tatt imot på en verdig og god måte. Røde Kors jobber direkte med mennesker i sårbare situasjoner for å forbedre deres liv.

For Røde Kors handler beredskapsarbeidet om mennesker – menneskene i lokalsamfunnet som av ulike årsaker trenger hjelp, assistanse eller informasjon for å forebygge eller minske den negative effekten av en hendelse. Røde Kors sine frivillige står døgnet rundt i beredskap for sine lokalsamfunn. Denne beredskapen består av totalt 37 000 frivillige fordelt på 380 lokalforeninger spredt rundt i landet og er med dette Norges største frivillige beredskapsorganisasjon.

Dette kapittelet viser et innblikk i den brede innsatsen Røde Kors har lagt ned i 2024, for å bistå samfunnet med beredskapsaktiviteter. Røde Kors står klare og har gjennom året

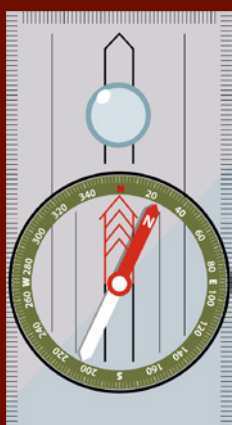
respondert på ulike typer oppdrag og utfordringer, som er oppsummert i de videre avsnittene.

1.1 Søk- og redningsaksjoner

I 2024 rykket frivillige fra Røde Kors hjelpekorps ut til 1581 søk- og redningsoppdrag. Disse oppdragstypene kategoriseres under henteoppdrag på land, leteaksjoner og oppdrag på vann og andre oppdrag. Røde Kors hjelpekorps er med sine rundt 5800 frivillige den største aktøren innen den norske frivillige redningstjenesten¹.

Henteoppdrag

Hovedinnsatsen for oppdrag for 2024 var henteoppdrag på land. Et eksempel på et henteoppdrag er at en person har fått ankelbrudd i fjellet. Lokasjonen til personen er kjent, men hen må hentes ut av terrenget. Røde Kors ble utkalt til 987 henteoppdrag på land som utgjorde 62 prosent av alle oppdrag utført av hjelpekorpsene i 2024.

Beredskapsåret 2024:

1581

søk- og redningsoppdrag

Leteaksjon i Løten i september. Foto: Løten Røde Kors hjelpekorps

Leteaksjoner på land

Røde Kors ble utkalt til hele 394 leteaksjoner på land etter savnede personer. Dette er folk som blir meldt savnet, og der man ikke vet hvor personen oppholder seg. Av de 394 oppdragene etter savnede, var 198 oppdrag der særlig sårbare personer var savnet. Antallet oppdrag for personer i særlige sårbare grupper har holdt seg jevnt de siste fem årene, men med en oppgang på 13 søk etter personer med demens i 2024.

Oppdrag på vann

Røde Kors har om lag 320 frivillige i 18 distrikter som har spesialtrening på søk og redning på vann, og 157 båter som er i beredskap døgnet rundt over hele landet. I 2024 deltok frivillige fra Røde Kors i 110 sjø-, innlandsvann- og elveredningsoppdrag. Et eksempel på vannredning fra 2024 var da en 60 år gammel kvinne ble meldt savnet i Bjørnafjorden. Søk- og redningsbåten *RC Bjørgvin* rykket ut fra Bergen og deltok i søket etter kvinnen.

I 2024 druknet 95 personer i Norge. I 2024 døde flere av drukning enn i trafikken, som er første gang i nyere tid². Dette er en dystre statistikk, og en stor økning fra 2023, der 79 personer døde ved drukning. I gjennomsnitt druknet 83 personer årlig i perioden 2019 til 2023. Norge er et langstrakt land, med mye kyst. Fokus på trygghet ved og rundt vann, samt kunnskap om førstehjelp er tiltak for å forebygge drukninger. I 2024 lagde Røde Kors en video med informasjon om hvordan drukning kan se ut og førstehjelp ved drukning, for å bidra med kunnskap og opplæring når uhellet først er ute³.

Når norge tar fri, står frivillige parat

Gjennom året står Røde Kors sine frivillige i hjelpekorpsene klare til å hjelpe til ved en beredskapshendelse. Søylediagrammet under viser hvordan antall søk- og redningsoppdrag øker i ferietidene. Påsken 2024 var i slutten av mars, og forklarer det høye antallet på 286 aksjoner den måneden. I sommermånedene gikk også tallene opp.

Tabell 1: Leteaksjoner etter personer som tilhører en særlig sårbar gruppe, 2020–2024.

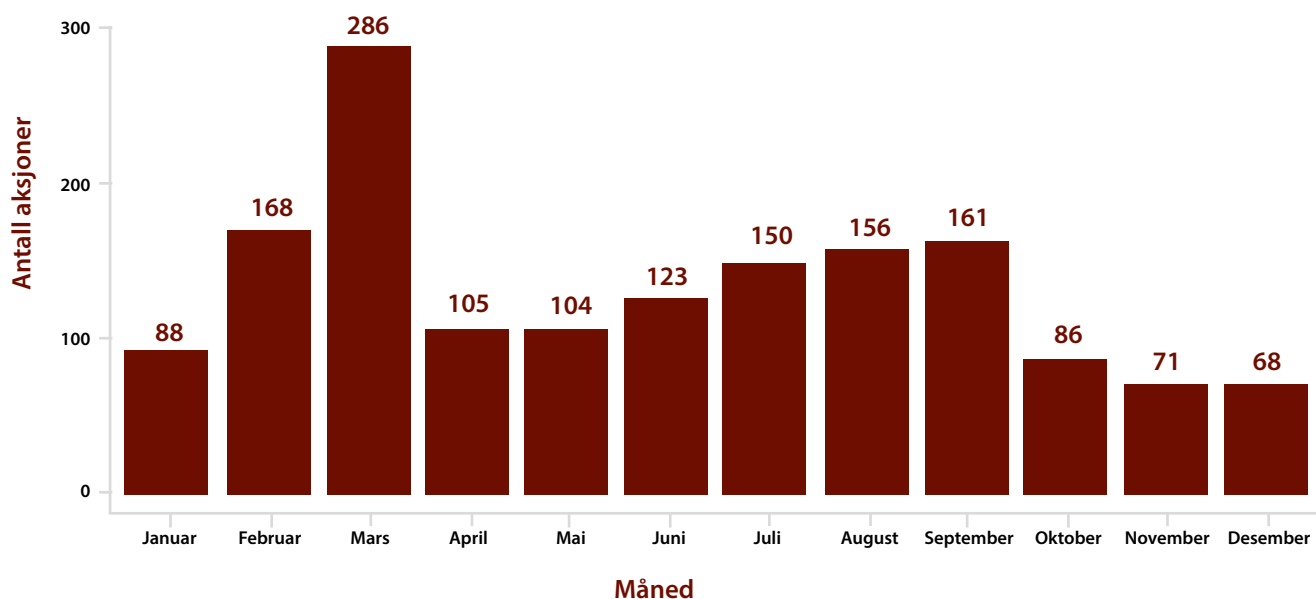
Kategori savnet	2020	2021	2022	2023	2024
Økt selvmordsfare	143	94	119	109	110
Demens	54	45	41	40	53
Psykiske lidelser	34	26	18	25	24
Barn (1–15 år)	18	16	13	13	11

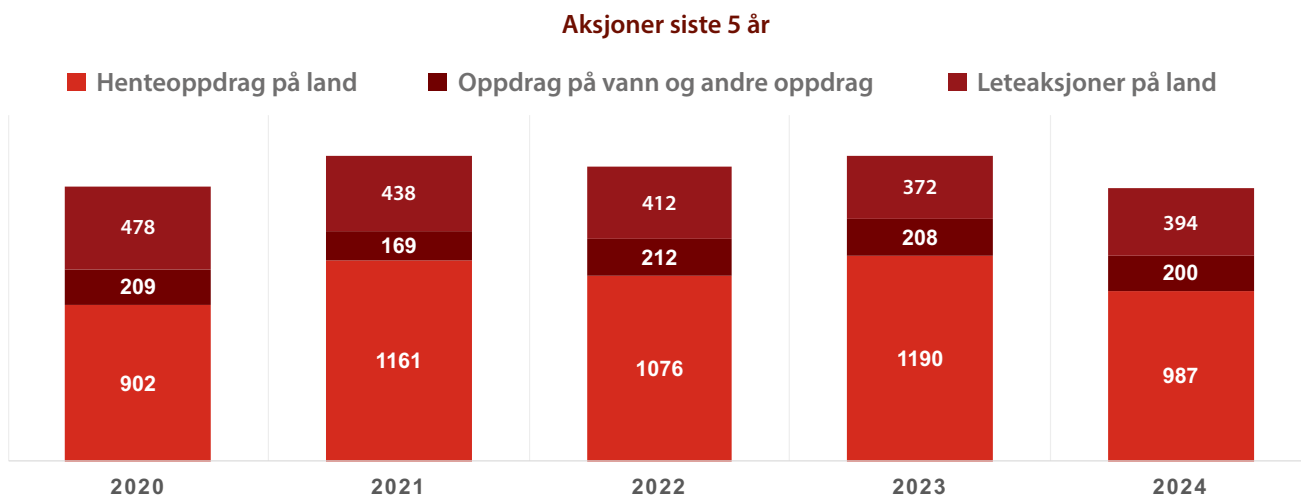
Øvelsen «Noen hjemme?» ble gjennomført på gamle Reitgjerdet psykiatriske sykehus på Brøset i Trondheim mandag 7. oktober 2024. Hjelpekorps fra Trondheim, Melhus og Ørland deltok på øvelsen i søk i hus, der flere markører i forskjellige situasjoner måtte gjøres rede for. Foto: Gabriel Bjørge / Røde Kors i Trøndelag.

Tabell 2: antall søk- og redningsoppdrag per måned 2024.

Tabell 3: antall søk- og redningsoppdrag per år, fordelt på kategori.

I ferier og helger drar mange ut i naturen, noe som medfører økte behov for Norges Røde Kors sine søk- og redningstjenester. Frivillige bruker sin egen fritid på å hjelpe andre som trenger hjelp.

Røde kors er en fast bidragsyter i redningstjenesten

Gjennom de siste fem årene har antallet aksjoner

som Røde Kors bistår myndighetene i å utføre vært jevnt høyt. Hver eneste uke kalles Røde Kors sine frivillige ut til aksjoner, og de siste fem årene har det i gjennomsnitt vært 32 ukentlige oppdrag. Dette viser hvordan Røde Kors i en årrekke har vært en stabil og viktig del av redningstjenesten.

Oslo Røde Kors hjelpekorps på øvelse. Frivillige øver gjennom hele året for å være klare til aksjoner.
Foto: Katrine Lunke/APELAND

1.2 Beredskapsambulansens oppdrag

Beredskapsambulansene fra Røde Kors er bemannet av frivillige som bistår helseforetakene og akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK) med pasientoppdrag på vei.

Beredskapsambulansene bistår ytterligere ved søk- og redningsoppdrag, og i 2024 deltok de på 687 av disse oppdragene. Denne ressursen står i generell beredskap dersom det skulle oppstå større uønskede hendelser. Røde Kors har i 2024 økt sitt antall aktive beredskapsambulanser til 54 stykker som utførte faste oppdrag – en god økning fra fjorårets antall.

1.3 Blodberedskap og førstehjelp

Røde Kors har i 2024 rekruttert 24 480 nye blodgivere. En blodgiver som donerer en halvliter blod, vil i snitt bidra til å redde tre liv. Dersom alle de nyrekrutterte blodgiverne gir en halvliter blod hver, kan det i teorien bidra til å redde hele 73 440 liv. Det norske helsevesenet har en stadig stor etterspørsel etter blod. Å gi blod er en av de mest effektive handlingene enkeltindividet kan gjøre for å redde liv og bidra til å styrke beredskapen i Norge. Røde Kors har i 2024 styrket blodberedskapen gjennom et pilotprosjekt som kalles *vandrende blodbanker*. Dette konseptet innebærer at blodgivere som

Frivillige og deltakere på norsktrening hos Bærum Røde Kors. Foto: Robert Walmann.

kan gi blodtype O-, såkalt *nødblod*, kan gi blod der det er akutt behov, også i grisehendte strøk. Blodgiverne med O- blir kalt inn til tapping ved akutt behov for blodoverføring til kritisk syke pasienter. Dette er en unik helsekapasitet i kommunene, og styrker deres helseberedskap og evne til krisehåndtering. Røde Kors kan hjelpe helsemyndighetene ved å bistå med logistikk og omsorg, samt håndtere mottak og overvåkning av blodgivere. Frivillige spiller en viktig rolle i mottak av nødblodgivere, informasjonsdeling og transport av blodprodukter.

I 2024 hadde Røde Kors 56 092 deltakere på fysiske førstehjelpskurs, samt 3282 deltakere på kurs i psykososial førstehjelp. Videre gjennomførte Røde Kors fire digitale psykososiale førstehjelpskurs med til sammen 448 deltakere, og 17 digitale «vanlige» førstehjelpskurs med 4054 deltakere. Røde Kors har gjennom 2024 prioritert å kommunisere til befolkningen at førstehjelp er en viktig del av egenberedskapen (les mer om dette i kapittel 3). Røde Kors opplever økt trafikk til nettsidene med informasjon om førstehjelp, med 169 786 besøkende i 2024.

1.4 Migrasjonsrespons

I 2024 hadde Røde Kors rekordstor aktivitet på migrasjonsfeltet. Den økte aktiviteten er en direkte respons på ankomster til Norge de siste årene, der blant annet 92 000 ukrainere har ankommet Norge siden krigen eskalerte i 2022. Krigen i Ukraina er pågående, og det fortsetter å ankomme ukrainske flyktninger til Norge. Det har blitt lagt ned en betydelig innsats fra Røde Kors sine lokalforeninger med støtte til asyl- og ankomstsentre. I løpet av året har mange asylmottak har blitt lagt ned, mens det er åpnet nye andre steder. Som beredskapsaktør har Røde Kors raskt fått opp aktiviteter på de nye asylmottakene som er åpnet opp.

Aktiviteten norsktrening doblet på to år

På grunn av rekordhøyt antall ankomster til Norge har Røde Kors siden 2022 doblet antallet norsktreningstilbud. I 2024 besøkte 33 000 mennesker aktiviteten. Behovet er likevel større enn hva Røde Kors klarer å dekke, og flere steder må deltakere avvises fordi det blir fullt. Tilbudet brukes av nylig bosatte flyktninger, familiegjennforente, arbeidsinnvandrere og utenlandske studenter. Motivasjonen for de aller fleste er å lære seg bedre norsk slik at de kan komme seg ut i arbeid.

2.0 Respons ved ekstremvær og ulykker

Klimaendringer medfører en lang rekke konsekvenser som berører flere deler av samfunnet – også søk og redning. I Norge har det de siste årene vært en økning i nedbør, hyppigere og sterkere stormer, flere skred, og oftere alvorlig tørke og skogbrann. Disse hendelsene i seg selv kan medføre stor materiell skade og verditap for samfunnet, men det utgjør og en stor risiko for helse og menneskeliv. Ifølge Meteorologisk institutts rapport «Klima i Norge 2100» vil temperaturen for fastlands-Norge kunne øke med 4,5 i løpet av de neste 80 årene. Dette vil medføre økt nedbør, flere og kraftigere stormer, mer tørke og økt skogbrannfare, og generelt mer ekstremvær. Hovedredningsentralen forventer at slike endringer i naturmiljøet vil medføre en økning i antall søk- og redningsaksjoner⁴.

Beredskapsåret 2024 har vært preget av ekstremvær og flere hendelser som har krevd en samordnet innsats fra flere beredskapsaktører. Frivilligheten spiller en viktig rolle i dette arbeidet, og i dette kapitlet presenterer vi to eksempler. Ekstremværet Jakob forårsaket flom- og skredhendelser som isolerte flere bygder fra resten av samfunnet. Røde Kors sin båt *RC Bjørgvin* ble brukt som transportmiddel til Odda. Videre bistod Røde Kors med flere oppgaver i en dramatisk hendelse med en bussulykke i Hadsel.

2.1 Ekstremværet Jakob og isolasjonen av Odda

Torsdag kveld den 31.10.2024 ble Vestland rammet av ekstremværet Jakob, og flomvarselet i fylket ble satt til rødt varselnivå. Edna bru i Ullensvang ble ødelagt av vannmassene, og veien til Odda ble stengt da det var umulig å komme seg over den ødelagte broen. Resultatet av dette var at Odda ble isolert fra omverdenen.

RC Bjørgvin i beredskap under isolasjonen av Odda. Foto: Eivind Dahle Sjøstad/Hardanger Folkeblad

Rett før ekstremværet Jakob traff Vestland, ble redningsbåten *RC Bjørgvin*, som vanligvis ligger til kai i Bergen, satt i forhøyet beredskap. Under normale omstendigheter bruker redningsbåten i snitt 23 minutter fra det frivillige mannskapet blir varslet til de rykker ut til aksjon – men denne gangen var de allerede på sjøen da de ble varslet. Da Jakob rammet Odda, tok kapteinen på redningsbåten direkte kontakt med beredskapsleder i Ullensvang kommune og tilbød sin assistanse. Etter kontakt med Hordaland Røde Kors, satte *RC Bjørgvin* kurs mot Odda.

På grunn av ekstremværet, kunne ikke helikoptre fly inn til Odda. Etersom alle veier inn var stengt, var det bare via sjøveien man kunne nå bygda. Redningsbåten fikk i oppdrag å frakte kritisk helsepersonell til sykehuset og sykehjemmet i

RC Bjørgvin ligger til kai i Hardanger. Foto: Hordaland Røde Kors

Odda – og i motsatt retning, frakte kritisk syke pasienter som måtte flyttes. Redningsbåten ble på forespørsel fra politiet holdt i beredskap ut påfølgende dag, siden værvarselet tydet på at været raskt kunne bli verre igjen.

Ekstremværet Jakob viser hva en ressurs som *RC Bjørgvin* kan bidra med under en uønsket hendelse eller krise. Mannskapene på båten fremhevet god kommunikasjon, tidlig handling og forebyggende tiltak som avgjørende for en vellykket beredskapsinnsats. God samordning er god beredskap.

I et slik scenario, der et lokalsamfunn er helt avstengt fra resten av samfunnet, er det uvurderlig å ha en ressurs som kan frakte leger og annet helsepersonell og fungere som et midlertidig legekantor for befolkningen. Ved tidligere tilfeller av ekstremvær, har det vist seg nødvendig at redningsbåten måtte evakuere innbyggere på grunn av flom og skred. Redningsbåten *RC Bjørgvin* hadde 69 oppdrag i 2024. En slik beredskapsressurs redder liv.

2.2 Bussulykken i Hadsel

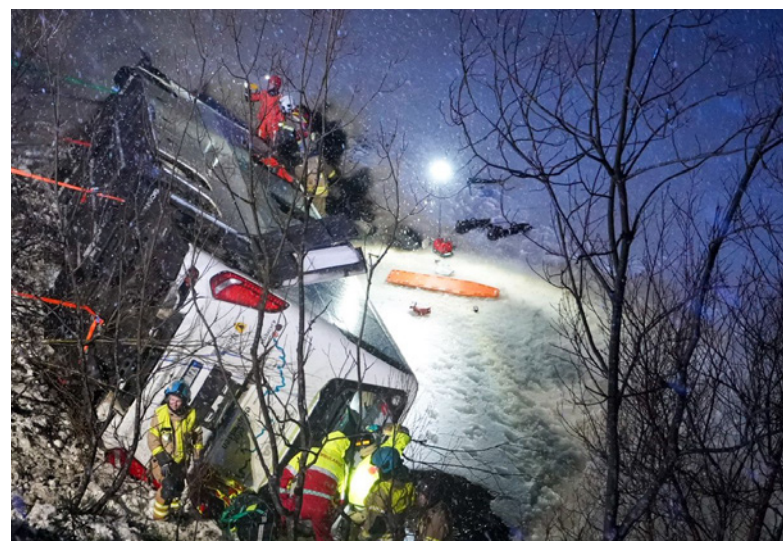
Andre juledag 2024 var en buss fylt med turister på vei fra Narvik til Svolvær under utfordrende værforhold da den kjørte av europavei 10 og havnet delvis ned i det islagte Åsvatnet – et isolert sted med lang utrykningstid for nødetatene. Det var 56 passasjerer fra åtte forskjellige land om bord. Nordlandssykehuset varslet katastrofealarm og innførte rød beredskap, og Hadsel og Vågan kommuner satte krisestab. Tre mennesker omkom i ulykken og elleve skadde måtte få behandling på sykehus.

Bare noen minutter etter ulykken, klokka 13:55, kom utalarmeringen til Røde Kors. Meldingen lød at en rutebuss hadde kjørt av veien og havnet i vannet, med fire omkomne og 60 personer

ombord. Mannskap fra hjelpekorpsene i Lødingen, Sortland og Svolvær ble sendt ut med mannskapsbiler og en redningsskøyte. Totalt rykket 41 frivillige fra Røde Kors hjelpekorps ut. Da de ankom ulykkesstedet, bistod de nødetatene med å frakte skadde pasienter og omkomne ut av bussen.

Mannskapene fra Røde Kors fraktet passasjerene på bussen til lokale mottakssentre etablert på hoteller i Hadsel og Vågan kommuner. Frivillige fra Røde Kors sørget for at passasjerene ble registrert og gav fysisk og psykososial førstehjelp til de som ikke trengte behandling på sykehus. Røde Kors hadde mange frivillige tilgjengelig og da behovet for bistand på mottakssenteret var dekket, deltok frivillige også i søk i og rundt Åsvatnet for å forsikre seg om at det ikke fantes mennesker som ikke hadde blitt funnet. Til slutt var alle passasjerer gjort rede for.

Innsatsen fra Røde Kors hjelpekorps under bussulykken i Hadsel er et godt eksempel på hvilke ressurser som er tilgjengelige i frivillige beredskapsorganisasjoner. Søk og redning, fysisk og psykososial førstehjelp og beredskapslogistikk er bare noen eksempler på hva de frivillige kan bidra med under kriser.

Bussen brøt gjennom isen og lå delvis i vannet. Foto: Jens Birkeland.

3.0 Forberedt på det uforutsigbare

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden har i 2024 tilspisset seg. Det pågår væpnede konflikter i områder nært Norge. Det er en betydelig økning i investeringene til Forsvaret⁵, og 73 prosent av befolkningen her til lands peker på krig og konflikt som deres største samfunnsbekymring⁶. God beredskap i fredstid vil kunne gjøre sivilsamfunnet bedre rustet dersom det oppstår kriser og krig. Røde Kors er parat til å bistå sivilsamfunnet med førstehjelp, logistikk knyttet til distribusjon av mat, medisiner og blod, samt pasienttransport og evakuering. I dette kapitlet viser vi eksempler på hvordan Røde Kors sin rolle kan brukes i usikre tider og eventuelle krigssituasjoner. Sivilsamfunnets beredskapskapasitet er en viktig samfunnsressurs både i fredstid og i krig.

3.1 Kunnskap om førstehjelp er verdifullt ved angrep

Angrep som rammer infrastruktur kan ha store konsekvenser for sivilsamfunnet. Økonomiske verdier og materiell kan gå tapt, helsetilbud svekkes og mennesker kan omkomme. Krigen i Ukraina, konfliktene i Midtøsten og trusselen fra hybride angrep har ført til et større fokus på militær beredskap. Angrepene på Nord Stream-ledningene, avkutting av fiberkabler i Østersjøen og en rekke angrep på kraftforsyning og sivilt kommunikasjonsutstyr i Finland er eksempler på dette.

Når sivilsamfunnet rammes av angrep, kan førstehjelpskurs bidra til styrket sivil beredskap. I Røde Kors sin søsterforening i Ukraina ser man at befolkningens interesse for å delta på førstehjelpskurs øker i områder der krigføringen har stor innvirkning på lokalsamfunnet. Interessen for å tilegne seg kunnskap om førstehjelp er også merkbart større i perioder

med større usikkerhet. I Ukraina økte trykket på Røde Kors for å levere førstehjelpskurs både til befolkningen og til profesjonelle aktører som forsvaret, brannvesenet, politiet og andre offentlige instanser. Det vi kan lære av dette er at ved økte sikkerhetspolitiske kriser øker behovet for kursing og ønsket om å kunne mer om førstehjelp. Selve opplæringen de gjennomfører i Ukraina er ganske lik førstehjelpskursene Røde Kors tilbyr i Norge, med unntak av mer spesifikk opplæring på traumatiske blødninger og tilpasninger basert på nærhet til krigssonene. Gode førstehjelpskunnskaper skaper ikke bare trygghet for deg og de rundt deg i fredstid, men gjør deg også bedre forberedt dersom samfunnet blir rammet av angrep.

3.2 Beredskapsavtaler sikrer god samhandling med Røde Kors

I Totalberedskapsmeldingen – *Forberedt på kriser og krig*, har sivil samfunnssikkerhet og beredskap fått stor oppmerksomhet her til lands⁷. Regjeringen har lagt fram en ny kurs for den sivile beredskapen. Sivilsamfunnet skal styrkes gjennom en rekke tiltak for å bedre evnen til å håndtere kriser og i verste fall krig. Dette skal oppnås gjennom å bygge et mer inkluderende og effektivt samvirke mellom beredskapsaktører, næringsliv og frivillige organisasjoner. Et konkret tiltak for å oppnå dette, er regjeringens forslag om å innføre en plikt for alle kommuner til å ha et beredskapsråd, der alle lokale beredskapsaktører er inkludert – både frivillige og private aktører, så vel som de offentlige.

Røde Kors har et mål om å få på plass beredskapsavtaler mellom alle kommuner og organisasjonens lokalforeninger. Ved utgangen av 2024 har 71 prosent av alle kommuner formalisert beredskapsavtaler med en lokalforening i

Norges Røde Kors besøkte Ukrainisk Røde Kors i Kiev og Lviv for å utveksle erfaringer med førstehjelp i forskjellige kontekster. Foto: Henning Haugom/Norges Røde Kors.

Røde Kors. Slike avtaler fører til at Røde Kors er innlemmet i kommunale beredskapsplaner og risiko- og sårbarhetsanalyser, og gir klare retningslinjer for handling og samordning mellom disse aktørene ved krisehåndtering. Det er et godt utgangspunkt å starte på kommunalt nivå når totalberedskapen skal bygges – *alle kriser skjer i en kommune*.

Til tross for at det er gjort mye arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap på kommunalt nivå, gjenstår det arbeid som må gjøres. Selv om 97 prosent av kommunene har utredet beredskapsplaner, er det 25 prosent som sist oppdaterte planene sine før 2023⁸. Beredskapsplaner må revideres jevnlig for at varslingslister er oppdatert og alle tilgjengelige ressurser og kapasiteter blir inkludert under krisehåndtering. Mange av kommunene peker på manglende kompetanse innen faget samfunnssikkerhet og beredskap som et hinder for å holde beredskapsplanene ved like.

3.3 Egenberedskap – både praktisk og mentalt

Ved større kriser vil kommunens evne til å tilby tjenester til befolkningen begrenses. Hver enkelt innbygger må være forberedt på kriser dette mentalt og praktisk⁹. God egenberedskap innebærer å være mentalt forberedt og rustet til å kunne klare seg gjennom en unormal, uventet og stressende hendelse. Hver enkelt må ha nok vann, mat og medisiner til å klare seg i en uke uten hjelp. Dette frigjør ressurser blant beredskapsaktørene, og vil føre til at de aller mest sårbare i samfunnet kan få den hjelpen de trenger. En godt forberedt befolkning styrker totalberedskapen og skaper et motstandsdyktig samfunn.

Kurset kvalifisert søk og redning vinter ble avholdt 1. til 3. mars 2024 for Nord-Trøndelag Røde Kors ved Frolfjellet i Levanger. Foto: Gabriel Bjørge/Røde Kors i Trøndelag.

I samarbeid med kommuner, sivilforsvarsdistrikter og frivillige beredskapsorganisasjoner som Røde Kors, startet Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i oktober 2024 en nasjonal informasjonskampanje for egenberedskap¹⁰. Det ble sendt ut brosjyrer til alle husstander i Norge, for å sikre en tilstrekkelig egenberedskap i befolkningen¹¹.

3.4 Frivillige betaler for eget utstyr

I totalberedskapsmeldingen anerkjenner regjeringen de frivillige organisasjonene i redningstjenesten som en grunnmur i den sivile beredskapen, og legger til rette for å øke tilskuddet med 100 mill. kroner over en periode på åtte år¹². Finansiering av utstyr til disse organisasjonene har lenge vært en utfordring, da utstyr som snøskutere, samband, hjertestartere og beredskapsambulanser er kostbart. Den

frivillige redningstjenesten tjener ikke penger på arbeidet de gjør. I noen tilfeller har manglende midler medført at frivillige mannskaper selv har valgt å betale for eget personlig utstyr som uniformer og førstehjelpsutstyr. Dette viser hva de frivillige er villige til å gjøre for å bidra til totalberedskapen. Å investere i den frivillige redningstjenesten er en svært effektiv måte å få mest mulig beredskap for hver investerte krone. Røde Kors setter pris på regjeringens økning i tilskudd til de frivillige organisasjonene i redningstjenesten, men registrerer at meldingen ikke følger Totalberedskapskommisjonens sterke anbefaling om å bevilge betydelige midler umiddelbart. Røde Kors ønsker en raskere økonomisk opptrapping enn det som blir lagt opp til i totalberedskapsmeldingen, for å i enda større grad kunne være klare til respons ved hendelser.

4.0 Anbefalinger for framtidens beredskap

Myndigheter, frivillige organisasjoner og befolkningen har et felles ansvar for å sikre at Norge er godt forberedt på uønskede hendelser. I 2024 har det vært flere hendelser som har satt Norges beredskap på prøve. Myndighetene har satt beredskap på agendaen, og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har sendt ut informasjonsbrosjyrer til alle innbyggere om viktigheten av god egenberedskap. På bakgrunn av erfaringer fra året, og anbefalinger fra Totalberedskapskommisjonen, gir Røde Kors følgende anbefalinger:

4.1 Kommunene

- inngår samarbeidsavtaler med de lokale frivillige beredskapsorganisasjonene.
  - gjennomfører hyppigere øvelser med frivillige beredskapsorganisasjoner, offentlige myndigheter og andre relevante aktører.
  - gjennomfører og følger opp helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser i tråd med den kommunale beredskapsplikten og inkluderer andre beredskapsaktører og frivillige beredskapsorganisasjoner i prosessen.
  - tar høyde for klimaendringer i kommunenes ROS-analyser og sørger for at identifiserte tiltak gjennomføres.
  - prioriterer forebyggende arbeid. Ansattressurser med ansvar for beredskap og beredskapskompetanse på ledernivå i kommunene er avgjørende.
- innfører full og regelstyrt momskompensasjon for frivillige organisasjoner.
  - sikrer at frivillige redningsorganisasjoner har gratis tilgang til nødvendige kommunikasjonsressurser som nødnett og felles aksjonsstøtteverktøy.
  - sørger for at det nye aksjonsstøtteverktøyet kan tas i bruk i alle redningstjenestens aktiviteter, inkludert beredskapsaktivitet til de frivillige beredskapsorganisasjonene.
  - øker støtten til de frivillige rednings- og beredskapsorganisasjonene med 100 millioner, i betydelig raskere tempo enn regjeringens foreslåtte opptrapping over 8 år.
  - utreder avgiftsfritak for kjøretøy som benyttes i den frivillige redningstjenesten, i tråd med anbefalingene fra Totalberedskapskommisjonen.
  - oppretter en søknadspott på statsbudsjettet øremerket trening og øving mellom kommuner, statsforvaltere, frivillige beredskapsorganisasjoner og andre relevante aktører.
  - fortsetter arbeidet med å sikre trygg ferdsel i norsk natur ved å bevisstgjøre og avklare rollefordelingen mellom beredskapsorganisasjoner, reiselivsnæringen og myndighetene.
  - sikrer at befolkningen har tilgang til førstehjelpskunnskap og opplæringsarenaer i sitt nærrområde.
  - øker støtten til NVE og klimatilpasningsarbeid i kommunene.

4.2 Nasjonale myndigheter

- sikrer den norske pengespillmodellen og viderefører prioriteringen av beredskapsorganisasjoner som mottakere av overskuddet til Norsk Tipping.

Litteraturliste:

Kilder

- 1 Røde Kors (2024). Om Røde Kors hjelpekorps. Om Røde Kors hjelpekorps - Røde Kors
- 2 NRK (2025). Flere døde i drukningsulykker enn i trafikken i fjor. <https://www.nrk.no/nyheter/flere-dode-i-drukningulykker-enn-i-trafikken-i-fjor-1.17203550>
- 3 Røde Kors (2024). Røde Kors- førstehjelp ved drukning. <https://www.youtube.com/watch?v=sFzqtLE1Bys&t=163s>
- 4 Hovedredningsentralen (2018). «Håndbok for redningstjenesten: Systembeskrivelse - prinsipper - verdier». 1. utgave.
- 5 Forsvarsdepartementet (2024) Statsbudsjettet 2025: 110 milliarder til forsvar - regjeringen oppfylder forsvarsløftet. [110 milliarder til forsvar – regjeringen oppfylder forsvarsløftet - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/110-milliarder-til-forsvar-regjeringen-oppfylder-forsvarsløftet)
- 6 Norad (2024) Ny befolkningsundersøkelse: Frykter krig mer enn klima og pandemi. <https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2024/ny-befolkningsundersokelse-frykter-krig-mer-enn-klima-og-pandemi/>
- 7 Justis- og beredskapsdepartementet (2025). Totalberedskapsmeldingen: Forberedt på krise og krig. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/totalberedskapsmeldingen-forberedt-pa-krise-og-krig/id3082581/>
- 8 DSB (2024). Kommuneundersøkelsen 2024: Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av ekom. [Kommuneundersøkelsen 2024: Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av ekom | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap](https://www.dsb.no/nyhetsarkiv/2024/-ta-vare-pa-brosjyren/)
- 9 Røde Kors (2024). Å forberede seg på krise. <https://www.rodekors.no/hjelpekorps/nyheter/2024/egenberedskap/>
- 10 DSB (2024). Egenberedskapsuka. <https://www.dsb.no/reportasjearkiv/egenberedskap/>
- 11 DSB (2024). Ta vare på brosjyren. <https://www.dsb.no/nyhetsarkiv/2024/-ta-vare-pa-brosjyren/>
- 12 Justis- og beredskapsdepartementet (2025). Totalberedskapsmeldingen: Forberedt på krise og krig. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/totalberedskapsmeldingen-forberedt-pa-krise-og-krig/id3082581/>

Besøksadresse Hausmanns gate 7, 0186 Oslo Postadresse Postboks 1, Grønland, 0133 Oslo
Telefon (+47) 22 05 40 00 E-post post@redcross.no